

Medlem mener, at jeg har ansat Udgiften for lavt, men regner man enhver Skoleinspektors Løn til 2400 Rd. og han rejser i 200 Dage og faar en Kontorholdsgodtgjøvelse af 300 Rd., saa faae vi til hver 3500 Rd., som nok, naar Manden er om sig, kan bringes op til henved 4000 Rd., og det vil altsaa til otte Inspektorer give et Beløb af henved 40,000 Rd. Jeg tilstaar, at det er en temmelig stor Sum, at give ud til et Tilsyn af den Slags, som det foreslaaede, men det er da heller ikke den høitagtede Ministers Mening, at det kun skal være et Tilsyn, nei, Meningen er den, derigjennem at centralisere det hele Skolevesen i Ministerens Hænder, og Monrad har jo endogsaa antydet, at de aarlig kunde komme herover til Kjøbenhavn for at afgive en samlet Beretning om, hvorledes det staar til med det hele Skolevesen i Landet. Ogsaa ad anden Veie har man ment, at dette Tilsyn kunde virke befrugtende derved, at det bekendtgjordes i Aviserne, hvilket Lærere Tilsynet ansaa for de fineste, men jeg tror rigtig nok, at Lærerne i Reglen ville betænke sig for en slig Opmuntring. Det kunde nemlig let være, at den ofte kom til at gaa ud over de Bødderne og Plinke, fordi disse paa en eller anden Maade ikke saaledes som Andre vare inde i Skoleeffene, om jeg saa maa sige. Dette Tilsyn har jeg altsaa ikke noget tilovers for; det er mig for dyrt for kunstigt, for centraliserende, — jeg vil ikke sige for pædagogisk, thi man veed jo ikke, hvad det vil blive i denne Retning — fort sagt for lidet svarende til, hvad den nye Tid egentlig fordrer. — Saa kommer jeg til Kaldelsesmaaden. Ja, den nuværende Kaldelsesmaade kan der vistelig være Meget at indvende imod, men jeg skal dog strax sige, at omendstjændt Loven af 8de Marts 1856 er en af de frieste Love, vi have, saa tror jeg dog, at Tiden er kommen til at gaa et Skridt videre frem endnu. Jeg kan gaa ad to Veie til det, som jeg vil kalde det egentlige Maal — og i dette Stykke er jeg maaske ikke saa uenig med det ærede Medlem for Marhus Amts 3die Valgkreds (N. Jensen) — nemlig Friskolen. Den ene Veie er den, at jeg siger: Lader os hvergang et Embede bliver ledigt, tillade de paagældende Forældre at vælge et Udvælg, som, naar det eenstemmigt indstiller en Mand til det ledige Kald, ogsaa skal kunne faae denne Mand (N. Jensen). Det bør ikke sels om der ikke er Eenstemmighed). Ja, det kan jeg ogsaa gaa med til, men saa frygter jeg for, at vi komme til at understøtte den lille Privatskole, der i saa Tilfælde kan danne sig, thi ellers ville de to Skoler ikke komme til at arbejde under lige Bilkkaar. Naturligvis ser jeg bort fra de Tilfælde, hvor det kun er 2—3 Familier, der udsøndre sig fra de øvrige. — Den høitagtede Minister lod igaaar falde et Par Ord om, at, naar man sagde, at Dødbideriet havde sit Sæde i Statskolen, medens det egentlige Dygtige og Levende fandtes i Fri-

skolen, saa kunde det være, at man tog feil. Jeg har nu ikke hørt Nogen udtale sig i denne Retning, og jeg behøver altsaa ikke at mindede om det; men naar det er blevet sagt, at Grunden til, at Friskolerne være foran, var den, at de unge Mænd, der staa i Spidsen for dem, arbeide under særdeles heldige Bilkkaar, saa kan jeg ikke være enig dertil, tværtimod. Friskolerne arbeide netop, naar man tager Hensyn til, hvad jeg vil kalde det rimelige Tryk, under særdeles trykkende Bilkkaar, og hvor uenig jeg end kan være med Friskolelærerne i Mængde og Meget, saa maa jeg dog beundre dem for, at de gjennem en lang Række af Aar have kunnet give Altsaa f. Ex. paa at stifte Familie og have kunnet fide med en saa ringe Løn som i 200 Rd., uagtet de have Examen, og nogle af dem endogsaa med bedste Karakter. Dette viser, at de arbeide for en Idee, hvad der er al Gode værd. Og naar de mængden Gang trods særdeles tunge Bilkkaar, Tryk af Næringsforger o. s. v., have kunnet bevare deres Friskhed, saa er dette ogsaa et Tegns paa, at den hele Friskoletanke i og for sig indeholder noget Godt. Altsaa, jeg vil kunne gaa den Veie, at Forældrene komme til at raade for, hvem der skal være deres Børns Lærer, og saa tillige — og det er jeg enig med det ærede Medlem for Marhus Amts 3die Valgkreds — faae en begrændset Indflydelse paa Lærerevs Udsættelse. Men der er ogsaa en anden Veie, som jeg meget vel kan gaae, og som i mine Tanker vil føre til det Samme, og det er, Veien med Skolepengene, idet man, hvergang der bliver et Embede vakant, siger: Nu skal den og den Del af Lønnen være fast, medens den øvrige Del skal indkomme gjennem Skolepenge. Den høitagtede Minister mente, at dette var at gaa de Fattige for nær, thi hvorfra skulde de faae Pengene til at betale for deres Børn. Men hvorfor ikke, naar man f. Ex. staar overfor et Embede, hvis Reguleringssum er 500 Rd., sige: De 100 eller 200 Rd. ere faste Indtægter og Resten flydende. Er der saa 100 Børn, skal Læreren have Krav paa at faae 3 Rd. for hvert Barn. Det vil vistnok staa til i de allerfæste Tilfælde, at selv om det ikke er fuldstændig Betaling, vil man i Friskolen dog aabne Ørene for Børnene, og vil man sige, at det saa er en Naadessag, nu vel, saa kan man jo forhindre, at det bliver det, derved at man paalægger Kommunen at give saa stort et Tilskud, som der vil kræves, for at Betalingen kan naae op til den almindelige i Privatskolen. Den Veie, jeg saaledes har antydet, kan man altsaa ogsaa gaa, men jeg tror rigtig nok, at den førstnævnte Veie vil være den, som er mest overensstemmende med den hele Udvikling i Nutiden. Ganske vist er det en modsat Veie af den, som den høitagtede Minister vil gaa, idet han jo mener, at Tiden skulde være kommen til at indskrænke Kaldsretten. Dette er mig et Vidnesbyrd om, hvor lidet Hensyn